

Leto I

Uredništvo in uprava:
Ljubljana, Novi trg št. 4/II

ZBOR

Štev. 4

Naročnina: letno Din 24—
polletno " 12—
četrtletno " 6—

Izhaja vsak drugi četrtek

GLASILO JUGOSLOVANSKEGA LJUDSKEGA GIBANJA ZBOR

Veličasten tabor »Zbora« v Bosanski Dubici

**5000 borcev poslušaja besedo našega predsednika tovariša
D. Ljotića v kraju, kjer je pred 61. leti njegov oče zažgal
bakije Krajiške vstaje vojvode Petra Mrkonjića**

V nedeljo dne 19. aprila, ob istem času, ko je naša misel slavila zmago v Trbovljah in Kranjski gori, je naš tovariš Ljotić v Krajini Petra Mrkonjića, poznejšega našega kralja Petra I., govoril 5000 borcem »Zbora« o borbi za novo srečno in pravično Jugoslavijo, katero moramo izvojevati za kralja Petra II., kakor je Ljotićev oče pred 61 leti prav tam pomagal Kralju Petru I. prižgati luč svobode. (Glej Ljotićev življenjepis v zadnji številki »Zbora«.)

Bosanska Dubica, nekdanj na tromeji turškega, avstrijskega in francoskega cesarstva (Napoleonove Ilirije), pozneje na tromeji Hrvatske, Slavonije in Bosne, danes pa v osrčju Jugoslavije, je bila že drugič priča zgodovinskih trenutkov, ki so, kakor tedaj prvič, zopet zvezani z imenom — Ljotić.

»Zbor« je otvoril tov. dr. Madiaraca, zdravnik v Jasenovcu in starešina jasenovaškega organ. področja »Zbora«, po njegovem govoru pa je tov. Ljotić povzel besedo. Posnemamo glavne njegove misli:

Mi se, razlikujoč od drugih pokretov in struj, ne bojimo izjavljati jasno in odločno: **Mi smo za veliko, močno in v resnici mogočno Jugoslavijo!**

Mi to svojo misel na vsakem mestu in na vseh sestankih in zborovanjih s ponosom pondarjamo in krepko in neustrahšeno izpovedujemo, da smo danes bolj kot kdaj za mogočno in močno jugoslovansko državo. Ako se v njej ne godi ljudstvu dobro, ne more mu biti dobro niti v malih državah. Ako si ne moremo ustvariti blagostanja v veliki Jugoslaviji, od Alp do blizu Soluna, od Subotice pa do blizu Skadra, ako ne moremo v tem velikem, od Boga blagoslovljenem ozemlju dati ljudstvu reda, pravice in blagostanja, **bi bilo v tistih državah, kakršne hočejo neke naše stranke, še manj reda, pravice in blagostanja.**

Mi smo vedno govorili, govorimo tudi sedaj in bomo govorili tudi v bodoče: **Ni nam obstanka izven Jugoslavije, ne Srbov, ne Hrvatov, ne Slovencev, ne Bolgarov.** To je naša osnovna misel, ki jo jasno in glasno izražamo in za njo tudi delamo in se borimo.

Je pa še druga misel, ki nas vodi, da namreč ni mogoča velika in močna država, tudi če jo brani ne vem koliko številno bajonetov in policije, ako je ljudstvo nezadovoljno in ga ne spaja ljubezen z državo. **Prava sila države ni vojna sila, ne bajoneti, ne policija.** So sicer potrebne stvari, ali niso glavne. **Prava sila je ljubezen, t. j. zaupanje državljanov do države.** Samo tedaj zamore biti država velika in močna, ako je prekvašena z ljubezavo in zaupanjem državljanov. Ni dovolj, da si samo želimo veliko in močno Jugoslavijo. Pred vsem je potrebno, da zavladava v njej red, pravičnost in blagostanje, tako, da prešinja ljudstvo napram državi občutje, kakor ga imamo napram ljubeči materi, ne pa mačehi.

To nas je napotilo, da gremo širom naše zemlje, da sejemo novo seme od Vojvodine do morja, da zahajamo med ljudstvo prikazovat mu nove poti reda, pravičnosti in blagostanja in da med njim delamo za novo, boljše Jugoslavijo.

V nasprotju z drugimi političnimi strankami, ki mislijo, da se dá to lahko doseči, da se dá doseči z lahkoto magičarja, ki to reč kar iz rokavov iztrese — trdimi mi, **da se taka Jugoslavija brez hudih borb ostvariti ne more,** treba jo je izvojevati z borbo. In zato pravimo mi ljudstvu, da se vara, ako misli, da mi zbiramo volivce: mi jih ne rabimo, njih glasovi so kakor pleve, danes jih je vse polno, a pride prvi veter in odnese vse to pleve, vse te glasove. Glasovi ne re-

šujejo nevolje ljudstva, rešili ga bodo tovariši in borci.

Mi ne iščemo glasov. Kajti, ko bi bili glasovi sami na sebi rešilni, bi bila rešitelja Nikola Uzunović in Boško Jevtić, ki sta pobrala ljudske glasove. Rešitev bodo prinesli tovariši in borci, toda ne slučajni, temveč tovariši in borci enake vzajemne misli. Treba je zbrati tovariše in borce, prežete z enakim mišljenjem in krepostjo, — z enakim prepričanjem. Take tovariše in borce iščemo širom vsega našega ozemlja. Šele tedaj, ko bodo zbrani taki tovariši in borci, oni cement, ki naj veže in zveže vse v veliko, nerazdeljivo in nepremagljivo vojsko, je treba glasov.

Zakaj nismo ubrali lažje poti in se pridružili onim, ki so na oblasti ali onim v združeni opoziciji?

Z združeno opozicijo nismo mogli iti, ker nima nič skupnega. Združena opozicija je samo po imenu »združena« opozicija. In baš zato nismo mogli v tako pestro društvo. Ni lahko iti svoja pota brez sredstev, brez organizacije. **Lažje je navezati svoj čoln na tujo ladjo.** Toda vedeli smo, da **zmaga ne more pripadati onim, ki se nečejo boriti.** Tudi nismo mogli z onimi, ki so na oblasti. Ljudska pridobitvena možnost propada iz dneva v dan, a oni, ki so na oblasti, mesto, da odstranjujejo ogromne ovire ljudskemu pridobivanju — **delajo po oblasti za oblast stranke, ki izgine, ko izginejo oni gori na oblasti.** Od tod izvira nezaupanje ljudstva do oblasti, kar je veliko zlo.

Zaradi tega, ker nimamo pravice za vsakega človeka enake, imamo ogromen notranji razdor. Radi tega nima ljudstvo zaupanja do njih, ki državo upravljajo. Ko bi pa ljudstvo občutilo, da od zgoraj, z oblasti, prihaja samo **enaka pravica, enaka mera za vse, za slehernega od vrha do tal;** kadar pa ljudstvo občutilo, da se **mora pravda vršiti ne samo zoper onega, ki kokoš ukrade, temveč tudi zoper onega, ki oškoduje ljudsko in državno imovino,** bi po malem prenehalo nezaupanje.

Leta in leta so se puščali nekaznovani radi strankarskih in klikarskih interesov razni zločini, puščala se nekaznovana korupcija. Od tod dober del nezaupanja, ker je ljudstvo občutilo, da se **deli dvojna mera, ne pa pravičnost.**

Jugoslov. ljudsko gibanje »Zbor« pa smatra, da je pravičnost osnova države, neobhodno potrebna vsaki ljudski jedinici in temeljni kamen naroda in države.

Kako pa naj tako pravičnost ustvarimo?

Ustvariti jo moremo samo s **hudo borbo** na tale način:

Ljudstvo mora vzeti svoje posle v svoje roke, ne po političnih strankah, ne po političnih klikah in koterijah, temveč **po političnih in velikih ljudskih stanov.** Že sedaj so veliki ljudski stanov širom vsega ozemlja od Maribora do Djevdjelije. Že na prvi pogled spoznamo vsakega člana posameznih stanov. Poznamo poljedelce, poznamo čete delavcev, a ostale spoznamo že po njihovi obleki. Vsak se oblači v glavnem po svojem stanu. Mi torej zahtevamo, da vzame ljudstvo vse posle v svoje roke po teh stanovih.

S političnimi strankami ne pridemo več naprej. Med ljudstvo prihajajo politični strankarji, razdeljeni: na radikale, samostojne demokrate, Mačkovce itd. Na ta način se tudi moč posameznih stanov deli in cepi, tako tudi velika moč najštevilnejših poljedelcev in delavcev. Mi pa zahtevamo, da pride vsak stan nerazdeljen, kot celota, na upravo države, ker je edino tako mogoče, da pridejo do popolnega in nepotvorjenega izraza pravi stanovski interesi, želje in težkoče posa-

meznih stanov. Vse druge skupine hočejo ljudstvo razdeliti na politične stranke, le jugoslovansko ljudsko gibanje »Zbor« tega noče, temveč hoče, da pride vse ljudstvo po svojih stanovih resnično do besede.

Le tedaj in na tak način zamoremo imeti pravo narodno, ljudsko vlado. Šele tedaj pridemo do prave in stalne oblasti, **navezane na polno odgovornost.** Le tako pridemo do enake pravice in enake mere.

To so glavne misli gibanja, ki mu načeljuje tov. Ljotić. Za zmagovalje te misli bo velika in mučna borba, ki jo moramo vzdržati in izvojevati, zbirajoč okoli sebe prave tovariše, in borce.

Zmagati pa tudi moramo, ker našega delovanja ne vodi nikakšna sebičnost, ker

ne iščemo zase ničesar s tem, da se brigamo z vso duševno silo za to, da zasije zora lepših dni našemu ljudstvu, narodu in s tem tudi naši državi, veliki in močni Jugoslaviji.

Po govoru tov. Ljotića, ki je bil navdušeno pozdravljen, so govorili še tov. Vilhar iz Sušaka, dr. Hribar iz Zagreba in podpredsednik »Zbora« dr. Korenić, zdravnik iz Zagreba.

Po zboru je bila prva pot tov. Ljotića v hišo Hrvačana, kamor je zahajal pred 61 leti njegov oče, ko je pripravljaj vstajo. Ni našel več tedanjih očetovih borcev, pač pa so se tov. Ljotić in njegovi borci napotili na pokopališče, da se tam poklonijo očetovim soborcem z obljubo, da bodo prav taki soborci sinu, kakor so bili oni očetu...

Govor tovariša Šturma

**na ustanovnem občnem zboru krajevne organizacije »Zbora«
v Šiški, dne 3. maja 1936**

(V odlomkih.)

Dragi tovariši!

V ustavnih parlamentarnih državah s pristno strankarsko »demokracijo« naj bi ljudstvo po volilnih okrajih volilo svoje poslance v ljudsko centralno zakonodavno telo — **parlament.** Ta naj bi si iz svoje sredine izbral **ministre,** ki naj bi skupno s svojim resornim uradništvom — **birokracijo, izvrševali centralno voljo demokracije.** Ljudstvo pri demokraciji naj bi nadzorovalo ministre in njim podrejene uradnike neposredno skozi parlament ter posredno po **upravnih sodiščih** in najvišjem upravnem sodišču — **državnem svetu.** — Strankarska »demokracija« je torej po učenju »demokratskih« pismoukov in zamaknjencev strogo **centralistična** in mora biti taka, če hoče biti »demokracija«, kakor si jo le-ti zamišljajo.

Sta torej samo dve možnosti. Ali je neka država »demokracija« in centralistična, ali pa ni niti eno niti drugo. Pri nas se posebno v zadnjem času sliši, da nikdar nismo imeli demokracije. Tudi mi se s tem strinjamo, samo še s skromnim dodatkom, da se nam močno zdi, da je niso imeli sploh še nikjer. Toda, če smo si končno na jasnem, da nismo imeli demokracije, potem izvira ravno iz učenja »demokratskih« pismoukov, da tudi nismo mogli imeti pravega upravnega centralizma, čeprav se zopet prav sedaj često sliši nasprotno.

Kaj smo torej imeli, oziroma, kaj imamo?

Poglejmo spet malo po svetu. Povedali smo doslej, kako izgledata demokracija in centralizem po teoriji demokratskih zamaknjencev. V praksi izgleda to drugače. Prvi »švindl« so še volitve. Pri besneju liberalnega kapitalizma niso volivci niti duhovno niti gmotno svobodni, torej še manj enaki, še najmanj pa bratje, temveč mnogo bolj človek človeku volk. (Najboljši dokaz za to je bivši ponos vseh demokratskih navnežev — Društvo narodov. Baje naj bi imele tam vse velike in male države v Evropi in izven nje enako in svobodno pravico glasu ter bi potemtakem to društvo moralo predstavljati pravo kvintesenco evropske demokracije. Danes se vsi smejejo tej svobodi, enakosti in bratstvu, pač pa se temu ne smejejo — Abesinci!)

Pod takimi okolnostmi spakedrane volitve navadno še falzificira in frizira vsakokratna volilna vlada. Take vlade si skoraj nikdar ne izbere parlament **iz svoje sredine,** vsaj ne v celoti, niti parlament **ne nadzoruje vlade** — ministre. Zato vlade ne padajo v parlamentu, ampak izven njega, za nepoučene vedno čisto nepričakovano, ne da bi širši krogi kdaj izvedeli, zakaj so sploh padle. (Mussolinija bi na primer Angleži že davno vrgli, če bi bil odvisen od kakšnega strankarskega parlamenta, mednarodnega velekapitala in s tem od kakšne frimasonске lože, Vatikana, kominterne, rotarijcev itd. Vsa smola

Angležev je ravno v tem, da vsi, ki jim delajo preglavice — Hitler, Mussolini, Salazar in Kemal Paša kot nalašč niso odvisni od nobene mednarodne sile, s katero mogočni angleški imperij lahko razpolaga vsaj posredno.)

In poslanci? Ti imajo vsak v svojem volilnem okraju svoj lovski revir, in toliko posla, da se za zakonodavno delo v parlamentu, tudi, če bi se nanj slučajno izjemoma kaj razumeli, niti ne zanimajo. To prepuste lepo vladi, sami pa se mešajo v upravo svojega okraja ter so namesto zakonodajalci v parlamentu, kršilci zakonov v okraju.

Če rabi poslanec pomoč vlade, potem se ne obrača na vlado v parlamentu z interpelacijo (z javnim vprašanjem), temveč na ministra z intervencijo (s posredovanjem). Interpelacije, ki naj bi bile tista prej omenjena ljudska parlamentarna kontrola ministrov in njihovih resornih uradnikov, so postale čisto navadno politično žgečkanje med vladnimi in opozicijskimi poslanci brez vsakega drugega smisla.

Razsodbe državnega sveta minister čisto enostavno ne izvrši, če mu ni všeč, upravnega sodnika pa pošlje v pokoj. Če se pa potem kak poslanec izjemoma obrabi, da interpelira v parlamentu, bo točno izvedel od ministra, da se je le-ta pri upokojitvi sodnika poslužil svoje diskrecijske pravice!

Tako je torej ta reč po svetu! Tako n. pr. ne izvažajo naši kmetje iz pasivnih krajev svojega vina, ker ga sosednje države ne puščajo k sebi, ko mi nekaterim pivovarniškim »domačim« magnatom na ljubo ne jemljemo piva iz teh sosednih držav. Namesto da bi rekli kmetu v Vojvodini, naj neha s prekomernim pridelovanjem žita, od katerega imajo koristi samo židovski prekupčevalci, škodo pa cela država in namesto, da bi rekli pivovarnarjem, naj neha s slabim pivom, če ne morejo konkurirati dobremu, kar bi poleg tega še spravilo v promet vino naših revnih vinogradnikov v korist države, se na razne načine da izposlovati ravno nasprotno ukrepe!

Obrtniki tožijo Ba'to, trgovci Tato, ne zmagajo pa niti obrtniki niti trgovci. Da to ni v interesu celote, v interesu centralne volje demokracije, ker je na škodo velikega dela državljanov, ne samo posameznim, ampak vsem stanovom razen enega (ki pa ni kmetijski stan), je jasno. Da pa to ni nikak upravni centralizem, je še bolj jasno.

Ta trditev bo mogoče nekaterim izsilila pomilovalen, ironičen smehljaj na usta, češ, zakaj pa ne poveste kar naravnost v korist katere pokrajine se vse centralizira! Pa dobro, pogledjmo, kakšen »raj« pa je v posameznih okrajih tiste srečne pokrajine.

Ljotićeva »Otažbina«, glavno glasilo našega gibanja, je pisala pred časom o

neki blagorodni gospe; ki se je smejala, čitajoč v »Politiki«, da v Sandžaku ni — čebule, vse drugo pa je ni prav nič ganilo.

... Vprašamo vas, ljudje božji, ali so šli naši davki mogoče v korist tem, od sveta pozabljenim in na smrt brez obsodbe obsojenim, nesrečnežem? In, če bi bili šli, ali bi se našlo človeško srce, ki bi se bilo temu protivilo? ...

»Vse to bomo spravili v red«, se širokoustijno fisti, ki bi se bili prej ironično smehljali. Mi pa pravimo: **s federacijo smo samo uzakonili sedanje stanje**, in decentralizirali vire za posamezne žepce na Beograd, Zagreb, Ljubljano, Skoplje, Sarajevo in bogsigavedi kaj še, s kratka, zamenjali smo eno čaršijo z večimi, od katerih nekatere še niso mogle dosedaj do najboljših prigrizkov, pa bi potem tako sestradane sesale še z večjo slastjo in vnemo...

Zato mi nismo niti za strankarsko demokracijo, niti za centralizem, niti za federacijo, temveč za **stanovsko načrtno gospodarstvo po kulturnem, gospodarskem in socialnem ustroju posameznih krajev**. Čisto drugačne so n. pr. načrtno

Reakcionarci

»Zbor« je ljudski pokret, ki stremi za zboljšanjem gospodarskih in socialnih prilik v državi, ki hoče, da se vsi posamezni stanovni organizirajo in da njih zastopstva rešujejo gospodarska vprašanja, da ščitijo svoje interese in da napravijo načrt za gospodarstvo, ki bo pravično upošteval koristi in potrebe vseh in ki bo tudi državna in druga javna bremena pravično razdeljeval.

Ker hočemo te funkcije odvzeti političnemu parlamentu in jih podeliti zastopstvu stanov, čujemo često očitke, da smo proti parlamentu, da smo tedaj reakcionarci, ker hočemo odpraviti moderne pridobitve demokracije.

Nastane pa vprašanje, ali je res parlament naša domača, samonikla pridobitev. Že ime samo pove, da je ta ustanova tujega izvora, čeprav smo dobili zanjo tudi domač izraz. Naši pradedje so res zborovali pod lipo in reševali tam vsa pereča vprašanja. Ta zborovanje so pa bila omejena na rodbinsko zadrugo. Ker so pa bili vsi naši pradedje povečini kmetje, njih interesi niso kolidirali in ni bilo tedaj nikake potrebe, reševati druga vprašanja kakor ona, ki so urejevala razmerje napram sosednim zadrugam in reševala spore posameznikov.

Pri tem je pa še upoštevati, da je bila zadruga lastnik zemlje, katero je obdelovala in kjer je prebivala, ne pa posameznik. Če bi se mogle te zadruge svobodno razvijati, brez vpliva tujine, bi se z združitvijo v enotno državo in postopno razdelitvijo zadrugnikov po njih poklicih, izcimila in razvila nekaka državna oblika, ki bi sicer v marsičem sličila sedanjim državam, ki bi se pa vendar bistveno od njih razlikovala.

Ker smo pa bili večji del, odkar smo se pojavili v zgodovini, v robstvu, nismo mogli ustvariti ničesar samoniklega, svojstvenega, ampak smo ubirali stopinje za drugimi. Tako smo dobili iz zapada parlamentarizem. Je to za nas tuja cvetka, ki v nekaterih redkih deželah mogoče nekako uspeva, ki se pa ne more aklimatizirati v naših krajih. To pa tudi ni nič čudnega. Drugi narodi so si jo priborili v dolgoletnih ustavnih bojih in jo poznajo. Pri nas je pa le importirano blago.

Upoštevati je pa tudi, da so pri nas gospodarske in kulturne prilike povsem drugačne, kakor v zapadnih in severnih deželah. Pri tem položaju ni nič čudnega, če ta cvetka pri nas ne uspeva. Na Angleškem še morda nekako gre.

Pri vsem tem je pa še upoštevati poseben položaj Angležev. Vsak zase je že kapitalist, kajti bogastvo naroda leži v kolonijah. Pri tem izjemnem gospodarskem položaju, ki ga zavzemajo, jim niti liberalna demokracija ne more škodovati in bi morda niti našim politikom ne uspelo, upropastiti njih gospodarstva, ako bi jim zaupali tam vlado.

Pri delu v parlamentu igrata tudi značaj in temperament naroda veliko vlogo. Dokaj različno je delo in postopanje parlamenta, če je narod hladnokrven, prevdaren, ali pa če je vročekrven. Ni se tedaj čuditi, če se dogode v nekaterih parlamentih več stvari, ki jih narodi, kjer je parlamentarizem doma, ne poznajo.

Vse te okolnosti dajo povoda dovolj,

smernice za priprosto, naturalno narodno gospodarstvo, kot so za prometno menjalno gospodarstvo. Drugačne za vaške odeluče, za banke, za denarne zavode na združni podlagi. Drugačne za kraje, kjer orjejo z lesenim plugom in drugačne za one, kjer so v rabi gospodarski stroji. Razlikujejo se te načrtno smernice za kraje s socialno zakonodajo in pokojninskimi skladi od onih, kjer so vse to še španske vasi. Čisto z drugačnimi elementi mora biti opremljen načrt za kraje, kjer ni več prostora za notranje širjenje, kakor pa za kraje, kjer ure in ure ne srečaš človeka. Vse to in samo to je merodajno za stanovski gospodarski načrt. Skratka, gospodarski načrt pomeni pravičnost vsem državljanom Jugoslavije v kulturnem, gospodarskem in socialnem pogledu. Gospodarski načrt, ki ga bodo, izvajale, ne stranke, temveč stanovni po svojih stanovskih zbornicah. Pa ne po zbornicah, ki jih bodo blagovolile urediti stranke, marveč po zbornicah, ki si jih bodo uredili stanovni sami! Zato pa, stanovni, v »Zbor«, v boj za stanovsko, resnično demokracijo, naprej do zmage!

da premišljamo o tem, ali smo za parlamentarizem v sedanji obliki sploh zreli? Ni namreč gladko za sprejeti, kar se je morda v kaki drugi državi obneslo, ampak je upoštevati in preresetati značaj in temperament naroda, zgodovinski razvoj ustavnih pravic, stopnjo kulture itd.

Ne glede na vse to, je pa še dobro premisliti, ali se odločimo za parlament izbran po strankah iz naroda, ali po stanovih, premotriti je gospodarske in socialne prilike v državi, pomisliti na politično udejstvovanje posameznikov in strank, na razmerje s sosednimi državami.

Kakor sem pa že često dokazoval, je parlament izbran po strankah, za nas nesreča in se ne obnese. Nesodobno in reakcionarno bi bilo, ako bi še nadalje vztrajali na tem, da moramo imeti tako izvoljen parlament, kakor ga imajo nekateri zapadni narodi. V ustavnem življenju ni merodajna moda, ampak mora biti odločilna vedno le korist naroda. Če so imeli v srednjem veku in v Avstriji tudi še v prejšnjem stoletju stanovski parlamente, ne gre že zato kratkoma obsojati take parlamente. Treba je namreč upoštevati, da vsi prejšnji stanovski parlamenti niso bili to, kar znači njih ime, ker delavski stan sploh ni imel zastopstva in je bila volilna pravica odvisna od višine davkov, ki jih je posameznik plačeval. Razen tega je imelo nekaj veleposestnikov že svojega poslanca, dočim se je delavskemu stanu šele v zadnjem času dalo za vsa bivšo Kranjsko en mandat. Tudi so bili dopustni slučajni pluralitetne volilne pravice itd., tako da so bili premožnejši sloji vedno v znatni premoči.

Tak parlament bi bil brez dvoma reakcionaren. Če pa stremimo za tem, da se iz posameznih stanov izbere najboljši ljudi in da se z njimi vodi državno gospodarstvo in napravi gospodarski načrt za daljšo dobo v naprej, je pa to nekaj povsem drugega, kakor je bil srednjeveški stanovski parlament, kjer se je priznalo celo plemstvo kot poseben stan.

Večkrat smo imeli priliko dokazovati, da parlament v sedanji obliki ni sposoben rešiti države iz težke gospodarske krize. To našo trditev najbolje potrjuje gospodarsko propadanje v zadnjih desetih letih.

Smešno bi bilo od nas in naravnost abdertsko, ako bi kljub vsem tem slabim izkušnjam vztrajali na dosedanjem parlamentarizmu samo zato, da bi nam kak liberalno-demokratski frazer ne očital reakcionarstva. V dobi, ko ena država za drugo z uspehom uvaja načrtno gospodarstvo po navodilih gospodarstvenikov in delavnih slojev, ne kaže, da bi mi vztrajali na starem parlamentarizmu; kajti ravno to bi značilo v današnjih časih reakcionarstvo.

Že stari Salomon je dejal: »Nil novi sub sole« (Nič ni novega pod solncem). Vse najrazličnejše sisteme poznamo že iz zgodovine. Izbrati iz teh sistemov one, ki najbolj odgovarja prilikam in dobi, je ne samo moderno, ampak tudi praktično in edino koristno. Samo tisti, kdor tega ne vidi in vztraja na zastarelih načelih, je reakcionar. Treba se je torej tudi v to vživeti, da znači danes, vztrajati na liberalnem demokratizmu — reakcionarstvo. K. F.

Za slovanski družabni red

Svetovna vojna je osvobodila slovanske narode ne samo politično, temveč tudi duhovno. Ta vojna je zadala težke udarce kapitalizmu. Vsi narodi na svetu iščejo sebe, pa bodo tudi Slovani našli svojo zgodovinsko usodo in svoj samonikli družabni, gospodarski in kulturni preporod.

Danes Slovani še iščejo in blodijo. Tako se morejo razlagati veliki neredi v vseh slovanskih državah. Tak nered vlada povsod. Vendar pa vzbuja nered v kapitalističnih državah samo to težnjo, kako bi bilo mogoče priti v nov družabni red, ki bi bil naraven izhod iz sedanje kapitalistične ureditve.

Pri nas Slovanih pa se to vprašanje postavlja drugače: **kako bi bilo mogoče najti smeri in pota za samonikli družabni razvoj, kako bi bilo mogoče prilagoditi ureditev države in družbe v ljudskem duhu; kako spraviti narodni duh v sklad z državnim redom, kako priti iz nereda v nov red, ki bi omogočil narodom neoviran, samosvojski razvoj — s tem pa bi obogatil človečanstvo z novimi stremljenji, uvedel Slovanstvo v zgodovino sveta in dal splošni ljudski kulturi nove smernice.**

To se jasno vidi tudi pri nas, posebno še med Srbi in Hrvati. Trditev površnih politikov, ki so izšli iz političnih tovarn tujega porekla, da vzdihuje naše ljudstvo za neko sublimirano demokracijo in svobodo, ki sta ideala zapada — ni resnična.

Naše ljudstvo ostaja pri tem hladno. Ono zahteva nekaj čisto novega. V svoji zavesti še ni na čistem, kaj je to, toda v podzavesti je nezadovoljno tako s tistim, kar je bilo, kot s tistim, kar se mu ponuja.

Berite govore kmetov in njihove napiše, pa boste videli, kako daleč so kmetje od tistega, kar hočejo Dragoljub Jovanović, Ljuba Davidović, V. Vilder, Pribičević, voditelji JRZ, pa celo sam dr. Maček. Ljudstvo, vsi ti propovedniki tujih svo-

Jež Janko:

»Zbor« -- pokret mladine

Gibalo vsega dogajanja je neprestano izmenjavanje tvornih sil, ki v vsem ustvarjalnem procesu nadomeščajo izrabljene ali usahle tvorbe, in ki tako pripomorejo k videzu večne mladeniške življenjske energije stvarstva.

Isti pečat neizrabljene moči in borbene volje so imeli vsi narodni pokreti, ki so temeljili na zaupanju in sodelovanju mladine. Mladina vseh dob je posebej stremeljena svojega časa in mladina vseh narodov je usodno izvrševala zgodovinsko nalogo svojega naroda in tako nadaljevala delo mladine prejšnje dobe — delo svojih očetov.

Čim pa se je mladina odstranila, odnosno ne zanimala za dogodke, ki so se vršili okoli nje, dobimo namesto kontinuitete zaupanja in blagostanja ljudstva, dobe presledkov, ki jim dajo izraza trenutno takozvani poklicni politiki — ozadje kapitala, in stagnacija vsega javnega življenja.

V dobi čistih politikov in več ali manj resno pojmovane demokracije, v kateri živimo, opazamo za to dobo značilne omejenne presledke ob trenutku izmenjave politične strankarske garde. Preživela in izžeta starina gre v več ali manj zaslužen pokoj in zapušča dedščino ogromne odgovornosti za vse svoje javno delovanje v večjo ali manjšo korist zaupanja in ljudstva novim ljudem — mladim, ki jo je pa v času političnih uspehov ljubosumno in škodoželjno stalno odrivala od sebe in ji nalagala dolžno zanimanje za zgolj mladinske zadeve in probleme. Tako mladina, jasno, ne bo kos svoji nalogi. Prišla je na površje nepripravljena in presenečena za toliko milost, ter ni zmožna, da bi v svojem političnem delovanju pokazala ono odločnost in samoniklost, izvirajočo iz aktivnega zasledovanja javnega političnega življenja. Taka mladina je povsem odvisna od starih politikov in v interesu teh politikov je, imeti takšno mladino.

Današnja nova mladina se hoče in mora rešiti teh spon, ki jo drže privezane in ji onemogočujejo polet volje in delavnosti, značilnih potez prekipevajoče življenjske sile. Današnja mladina se pa mora tudi sama rešiti teh spon, če se bo le zavedala svoje moči in če bo spoznala, da je ona edina poklicana dati življenju

boščin, tuje demokracije in književnih teorij samo begajo in ovirajo pri iskanju samega sebe in svojega poslanstva. Kljub temu pa bo vseeno našlo pot in se oprostilo te omotice.

Dočim mislijo politiki, da je treba iti v kovnice inozemskih političnih teorij, da postaneš državnik in politik, nosi ljudstvo te kovnice v sebi, v svojem stoletnem notranjem življenju, v nasledstvu in vesti, podedovanih od dedov, v duhovnem in duševnem življenju, ki se je v njem ohranilo v časovni in organski kontinuiteti od pamtveka do danes.

Tako se ljudstvo molče umika udarcem sedanjih težkih razmer in zgodovinskega preloma. Najnovejša zgodovina vseh slovanskih narodov (po nekod več, po nekod manj) jasno kaže, da nastaja nova doba, ko se kmetijska misel s svojim organskim slovanskim obeležjem pojavlja na popriščih družabnega, kulturnega in političnega presnavljanja, da bi začrtala nove smeri in pota razvoju slovanskih narodov in da tako prispeva svoj velik delež k splošno človečanskemu napredku.

Tega se »Zbor« živo zaveda in zato stopa za tem splošnim ljudskim duhom, dobro vedoč, da bo le na tak način stvoril novo Jugoslavijo, novo svobodo ljudstva in nov polet v kulturnem, gospodarskem in družabnem razvitku ne samo za jugoslovansko ljudstvo, temveč za vse narode tujega porekla, katere je zgodovinska usoda zvezala z Jugoslavijo. »Zbor« je gibanje slovanskega, kmetijskega in zadrugnega pojmovanja družbe in države. Ta duh pa je človečanski in krščanski, globoko etičen in idealističen. Tuji so temu duhu imperijalizem in kapitalizem, hegemonija in podjarmljenje drugih narodov — ravno tako pa je ta duh odporen proti vsakemu nasilju, krivici in podjarmljenju, pa naj pridejo od koderkoli.

(Iz »Otažbine«, Beograd.)

in razvoju svojega naroda ono kontinuiteto volje in dela, ki mora skoraj nadomestiti dobe presledkov volje in dela, ki jih danes opažamo.

Mladina se mora udejstvovati v javnosti tako, da bo prevzela nekoč odgovornost napram tej javnosti popolnoma izgrajena v duhu potreb in koristi svojega časa.

Vidimo, da so sodobni pokreti, ki so se hoteli pridobiti narodovo zaupanje, pritegnili k delu in odgovornosti narodovo silo in moč — mladino. Taka mladina ne bo nikoli razočarala, ker se bo popolnoma vživela v dejanske razmere, ki jim ne bo podlegla in ki jim bo dala svoj pečat.

Mladina, ki sodeluje v Zboru, se popolnoma zaveda svojega položaja. Dorasla je v težkih razmerah, ki so jih zakrivali poklicni politiki brez vsakega sodelovanja te mladine. Prilike so zavožene v političnem in zlasti v gospodarsko-socialnem oziru. Če se bo kaj dalo rešiti, se to ne more več storiti s počasnim oklevajočim zdravljenjem, pač pa z odločno operacijo. V našem interesu pa je, da ne bo ta operacija izvršena v zadnji uri. Hočemo, da bo ta operacija vrnila našem narodu zdravje in življenje, ne pa da bo tvegala njegovo življenje.

Program Zbora je vtelesenje zahtev današnje samostojne in borbene mladine, ki hoče bistveno pripomoči k ustvarjenju novih prilik in novega življenja v naši Jugoslaviji z aktivnim sodelovanjem in s polno zavestjo odgovornosti, ki jo s tem prevzame.

Zbor hoče biti predstavnik prerojenja našega naroda v duhu stvarnih gospodarskih in socialnih potreb nas vseh Jugoslovancev. Zbor hoče radi tega, da bo mladina kot pravi predstavnik borbene narodove volje soodločala pri vsem delu in odgovornosti za gospodarsko in socialno obnovo Jugoslavije. Mladina pa hoče pri tej gospodarsko-socialni obnovi, ki bi morala biti pravo politično narodno delo, odločno sodelovati in nositi polno odgovornost za uspeh zborovske ideologije.

Slika sedanjih dni: Mladi starci in stari mladeniči.

Staredi je treba, pa naj stane kar hoče. Stara izkušnja: Če hočeš človeka spoznati, daj mu oblast.

Kvišku glave!

Mnogo se je pisalo tudi o tem pri nas. No čas je danes tak, da nikdar ni dovolj klicev na ljudsko zavest.

Vsa leži uspavana, nekje globoko zakopana in treba je dosti vztrajnosti, da se do nje pride.

Mi smo si v našem delu podvzeli, da povedemo v Zbor vse dobronamerné, vse one, pri katerih še ni odpadlo poslednje spoznanje, da so tudi oni člani ene zajednice — po kateri so vse kar so — in da njej dolgujejo vse, kar imajo.

In radi tega se zopet vračamo na to temo.

V našem vsakodnevnem življenju prihajamo v stike z mnogimi našimi soseskami iz raznih stanov. Od delavca in kmeta, katera ob potu svojega obraza pridelujeta vsakdanji kruh, pa preko malega obrtnika in trgovca do onih, katerim še vedno ni najslabše na tem svetu.

Razgovarjamo se z njimi o današnjih življenjskih prilikah, kafere nosimo v najtežjih oblikah.

In po takih razgovorih pridemo tudi na naš pokret. Nudi se nam prilika, da sprašujemo njihovo mnenje napram nam, napram tem, kar mi propovedujemo, nasproti našim pogledom in mislim o moččnosti in načinu rešitve najaktualnejših in najbolj perečih problemov sedanjosti.

Kadar se o stvareh do dobra porazgovorimo, se nam vedno dogodi, da koncem ugotovimo popolno skladnost dotičnega naši ideologiji.

Naravno je, da po taki skladnosti dodamo vidnega izraza sosesedniku, naj pristopi v naše vrste.

Tu nam pa se čestokrat dogodi, da doživimo razočaranje.

— Jaz sem Vaš, toda vedite, imam važne razloge, ne pristopim in ne vpišem se v nobeno organizacijo — tako podobno se običajno glasi izgovor.

Kateri pa so ti razlogi, nam jih redko uspe slišati ali redno nam da slutiti te razloge.

Niso od danes. Rodila jih je 17 letna politična vzgoja, katera je našemu narodu vcepila partizanstvo, ki nam jih je dala nora strankarska politika, politika botrov in stricev.

Od svobodnih in ponosnih državljanov, napravili so ponižne hlapce in lakaje, vedno pripravljene, da upognejo hrbet in da poljubijo bič, s katerim so tepeni.

V strahu pred nečem ali nekim višjim in močnejšim, postali so brezbržni za vsako javno in privatno delavno stranko.

Od ponosnih, miselnih in svobodnih ljudi postali so navadna kolesca nepoznane mehanizma upravljanega po nezmožnih ljudeh.

Ko smo zaklicali v Zbor, namenjen je bil klic vsej tej umrtveli zavesti, da se zdrami in uvidi, da je skrajni čas reševati

Besede in dejanja

Življenje gre počasi naprej, socialne in gospodarske razmere so vedno slabše, trpljenje brezposelnih vedno hujše, javna dela so sicer razpisana in tudi izlicitirana, samo čakati moramo, da pride eden od višjih, ki naj slovesno otvori ta dela ob lepih govorancah in samohvali. Toda tega višjega ni, ker je trenutno zadržan, ker je bolj aktualno spraviti v red politiko — namreč čisto politiko — potem pa šele vse drugo, kar je bilo obljubljeno in sklenjeno in že stokrat premlato.

Malo je danes takih ljudi, ki žive v blagostanju in to so po večini oni, katerih položaj in življenjsko blagostanje so podedovali po svojcih in pa taki, ki so si znali potom čiste politike nagrabiti ogromno premoženje. Kar pogledmo okoli sebe, kateri od teh čistih politikov je, ki nima prav nič. Pa so ti gospodje tudi pametni, ne kupijo, ne zidajo vsi palače za ljudski denar, ker to bi preveč bodlo v oči, znali pa so naložiti denar še bolj plodonosno, v delnice, državne papirje pa tudi — preko ga je šlo veliko. To ubogo stradajoče in brezposelno ljudstvo pa naj še naprej veruje v poštenost in nesebičnost takih narodovih voditeljev.

Na eni strani bogastvo in razkošje, na drugi borba za golo življenje. Dva svetova, dva izhoda. — Tlači slabjšega, daj mu samo toliko, da ne pogine, ker le tako ti bo poslušen in na uslugo, kadar ga rabiš. Kar mu pa daš, obesi na veliki zvon, da se bo razlegalo širom naše mile domovine, kako socijalni si.

Tak je socijalni čut in položaj v državi.

Imamo urade, Borze dela, ki vodijo statistiko nezaposlenih v državi. O srečna Jugoslavija samo 37.000 jih imaš, po drugih državah na svetu jih izkazujejo na stotisoče in še več. Ali ni tukaj mnogo tragike? Ljubljana jih ima preko 5000, toda ne vodi jih nobena evidenca. Samo videti jih je treba in odpreti oči. Kje je dostojanstvo človeka, ali ni to pravi škandal, ko gledaš cvet naroda, ko trka od

dostojanstvo človeka. Pozvali smo te ljudi in pozivamo jih v naše vrste, da z nami čvrsto, možato in odkrito krenejo na nova pota brez ozira na levo in na desno.

Samo obzír nas more speljati s prave poti, a mi tega nočemo. Mi vemo, da je ta pot težka, toda edino prava.

Kdor ne gre z nami danes, pojde z nami jutri, toda bolje danes, nego jutri.

Ljudska zavest zdrami se!

vrat do vrat in prosí pomoči za svoje življenje.

Kje si toliko opevana demokracija, daj tem ljudem dela in s tem kruha in življenja. To lepo demokracijo in socialni čut smo videli tudi pri oddaji službenih mest mitničarjev v Ljubljani. Prav nič niso zalegle krepke besede trnovskega župnika v »Slovencu« od 15. februarja t. l. Tisti ki imajo kruha doma, so bili poklicani, oni drugi pa naj še čakajo, da jih kdo najame. Tudi ona druga iz sv. pisma — ljubi svojega bližnjega... se je močno skazila pri delitvi teh mest in sicer: — ljubiš nam je najbližnji.

Na tak način se ne rešuje bede, koliko drastičnih primerov bi lahko navedli o bedi, da bi se človek razjokal, toda ni rešitve ker je ljudje nočejo in slepo drviijo v prepad.

Dokler ne zavlada ta pravica in poštenje za vsakega, ne bo šlo na boljše in to naj se začne izvajati najprej na najvišjem mestu, potem pa pride tudi red in zadovoljstvo naroda.

To pa se bo zgodilo šele takrat, ko popolnoma izgine strankarska politika in nastopi stanovska demokracija. Šele s popolno izvedbo programa Jugoslovanskega ljudskega gibanja Zbora, bodo tudi žandarji lahko mirno spali v svojih kasarnah.

Dobre vesti iz Bolgarije

Skoro že izgleda, kakor da je na tla bolgarsko-jugoslovanskega bratstva vrženo seme pričelo veneti. Temne vesti so prihajale iz Bolgarije...

Toda glej: vse težnje, ki so nas skušale ponovno razediniti, so se izkazale slabejšim od zavesti velike mislje Jugoslavije in Bolgarije, katero pa morata sprovesti samo skupno in v edinstvu.

Veliki bolgarski list »Mir« je dne 27. pr. m. prinesel članek, ki dokazuje jasno vso jalovost poskusa prepreditve neobhodnega toka zgodovine, kateremu je naš

»Zbor« dal izraza v 11. točki svojih »Smernic«, ki se glasi:

»Stojimo na stališču, da brez Bolgarov jugoslovanska ljudska skupnost ni popolna, ker ji Bolgari pripadajo tako po krvni sorodnosti, kot po nerazdružljivi usodi.«

»Mir« piše pod podpisom Iv. Jejeva-Plačkova sledeče:

»Predčerašnji sestanek predstavnikov bolgarskega tiska z novim jugoslovanskim poslanikom v Sofiji g. Jurišičem je zelo važen zaradi zavesti, izraženi z ozirom na skupne interese med Bolgarijo in Jugoslavijo.

Naš list se je boril stalno za sporazum med nami in našimi sosedi, ki so nam enaki po krvi, po veri, pa celo po jeziku. Ni nobena tajnost, da se more bolgarski kmet sporazumeti s srbskim, slovenskim in hrvatskim kmetom — mnogo bolje, kot pruski kmet z bavarskim kmetom. Če pa Prusi in Bavarci lahko živijo v dobrih odnosih v eni državi, se tudi nam in Jugoslovanom ni treba prepirati med seboj.

Izjava g. Jurišiča ustvarja optimizem; poseben utis je napravila omenitev velikih težkoč in zaprek, ki stoje zblizanju nasproti. Ne smemo pozabiti, da so se nekoč vodile vojne tudi med raznimi nemškimi skupinami, ki so zahtevale več krvi, kot vojne med nami in Srbi, čeprav so bile še neutemeljene, kot naše vojne. Kljub temu so danes vse tako različne nemške skupine združene v eno državo. Zakaj bi mi še naprej delali razne zapreke in se prepirali med seboj, kot se prepirata dve vasi zaradi gozda celo pred sodiščem?

Zelo dragoceno je tudi priznanje g. Jurišiča, da je težnja za zblizanjem dveh narodov, tako sorodnih po krvi, veri in običajih, velika želja samih narodov, ki iščejo pot k sporazumu. Pri narodih, ki so se zakasnili v svojem napredku, čeprav so kulturo in literaturo imeli preje kot zapadno-evropski narodi, je naloga njihovih vlad, da gredo za to iniciativo, da dohitijo naprednejše narode. V slučaju zblizanja vseh jugoslovanskih narodov, med katere je treba šteti tudi Bolgare, so predvsem merodajne želje samega ljudstva, kar predstavlja največje jamstvo za uspeh.

Posebno važne so besede zastopnika Jugoslavije o pomenu zblizanja Bolgarov in Jugoslovanov za politiko na Balkanu. Po našem mnenju je sam Balkanski sporazum, čeprav v njem še ni Bolgarije — rezultat prvih znakov, da je sporazum mogoč, čeprav je preje vedno veljalo kot pravilo, da se mi in Srbi ne moremo pomiriti. Strah pred tem sporazumom je zelo vplival na politiko drugih naših sosedov. Verjetno je, da so ravno zaradi tega tako hiteli z Balkanskim sporazumom, da bi se

Fr. Marković — L. Smolej:

Zadružništvo kot družabno in politično gibanje

Udar francoske revolucije, ki je porazil nadoblast privilegiranih stanov, je prinesel vsem narodom Evrope: svobodo, pravdo in enakost. Legije francoskih bojevnikov so osvajale Evropo, rušile cesarstva privilegiranih stanov, ter prinisale svobodo kmetu-tlačanu in meščanu. Prebivalci države morajo imeti enake pravice in dolžnosti. Svoboda človeka, — je bilo najsvetejše načelo francoske revolucije. Narod je edini suveren, in on sam odločuje o sebi (demokracija). Narod ustvarja zakone, pred katerimi so vsi državljani enaki. Vsak si sam svobodno izbira svoj poklic, in se lahko bavi s čemurkoli.

Z razvojem te demokratične misli, ki je poudarjala svobodo ne samo v političnem udejstvovanju, nego tudi v gospodarskem, se je na ta način jela razvijati industrija. Nove iznajdbe in izumi: parni stroj, motor, in in izkoriščanje elektricitete, je razvijalo industrijo do nedogledne višine. Vse ono, česar je preje izdeloval človek z rokami, je začel izdelovati — stroj. Obrt je padla, a obrtnik je bil prisiljen postati — tovarniški delavec. Demokratična misel svobode je prijala industriji vobče, ker oni, kateri je imel denar (kapital) je mogel na ta način še več doseči, in to še svobodno kakor je vedel in znal.

Tako so počela nastajati nova bogastva. In kakor so preje za časa fevdalizma (privilegiranih stanov) bili močni fevdalci, tako so mogočni postali — industrijalci. To novo bogastvo je pa začelo tudi vplivati na oblast, in to v škodo demokratične misli. To svobodo stekanja

dobrin, katero je prinesel demokratizem, in ki ga je še ojačila industrijalizacija, imenujemo — ekonomski liberalizem (gospodarsko svobodnjakarstvo). Ekonomski liberalizem je kaj naglo začel deliti družbo v dva tabora, v dve fronti! Na eni strani je nastajal kapital (kapitalisti), na drugi strani pa proletariat (delavstvo).

Delavstvo je bilo v začetnem razvoju industrije neusmiljeno izkoriščano! Delavstvo je moralo garati več kot po 12 ur dnevno, dobilo pa je zato mezdo, kakršno mu je hotel pač kapitalist sam dati. Vse to je delavstvo prisililo, da se je jelo združevati, ter da je naperilo skupno borbo proti kapitalistom. To borbo delavstva za izboljšanje svoje življenjske eksistence, ter za ječanje delavske zavesti in zaščite del. pravic imenujemo: socializem. Socializem ima tudi svoje učnike (Marx, Engels, Buhariu itd.) ter svoje propovednike. Socializem se je sčasoma tako razvil, da je v gotovih državah celo prišel na oblast.

Potem takem se bistvo ekonomskega liberalizma sestoji iz svobodnega doseganja materijelnih dobrin. To doseganje je brezmejno. Dobrine dosega ponavadi le ena ali par oseb in to brez osebnega dela, ker to delo opravlja drugi, t. j. delavec. Doseganje dobrin se torej sestoji iz izkoriščanja tuje delavne sile v svojo osebno korist. Oni kdor dela, je torej materijelno šibkejši, ter odvisen od onega, za katerega dela.

Kapitalist lahko počenja s svojim denarjem kar hoče. N. pr. lahko ga vloži v tovarno, v kateri izdeluje blago, in ki ga tudi lahko prodaja kakor sam hoče.

Lahko prodaja blago drago, ali pa tudi poceni.

Več blaga lahko proda, ako ga nudi ceneje kot drugi tvorničar. Tekmovanje z nizko ceno v prodaji blaga, imenujemo konkurenca. Da se pa more konkurenca vzdržati, zato sleherni kapitalist stremi za tem, da sirovine, ki jih predeluje v svoje blago, kupuje čim cenejše, in da tudi onega, ki mu to blago izdeluje, plačuje tem manje.

Ta ustroj upravljanja z dobrinami je dosegel v sedanjem času svoj vrhunec! Svoboda v gospodarstvu je ustvarila na eni strani, da je proizvodnja blaga veliko večja, nego je njena stvarna potreba; na drugi strani pa je osiromašila kupca tako daleč, da je brez zaposlitve, in da za to tudi ni v stanu kupovati blaga.

Iz gori navedenega torej spoznavamo, da ustvarja ekonomski liberalizem največjo neenakost v družbi. Ta neenakost gospodarskih pravic, posesti, uživanja, nujno dovaja k uničevanju vsake svobode (pa tudi politične) iz temelja.

V gospodarskem življenju pomeni svoboda poedinca, suženjstvo za drugega. Premoč enega — šibkost drugega. Korist enega, pomeni škodo izgubo za drugega.

Liberalnemu ekonomistu in kapitalistu pomeni osebni jaz za središče vsega. On ustvarja »splošen dobrobit« le zase in v svojo korist. Radi tega se pa tudi liberalizem poteguje le za pravice poedinca, nikakor pa ne za skupno zajednico in celoto. Kapitalistu prija le njegova lastna moč, svoboda, in lastno življenje; ali pa, da mu družba nudi ono, po čemur stremi. Radi tega ne pomeni družba kapitalistu ničesar drugega, nego gotovo število interesov, katere črpa kapitalizem iz družbe.

Ekonomski liberalizem si je ustvaril ne le o družbi, nego tudi o državi svoje lastne nazore. Po naukih liberalizma ima država nalogo, da štiti interese poedincev v ljudski zajednici. Država je baje zato tu, da so zaščiteni interesi poedincev z zakoni, odredbami, in svobodnim razvojem posameznika. Po tem nazoru, je država samo toliko vredna, v kolikor koristi svobodi in interesom poedincev.

Ker je osnovna misel liberalizma le korist poedinca (individua — individualizem) je jasno, da so takšni nazori porodili najstrašnejše posledice. Ta individualizem je dovedel do krize (gospodarske) družbe, kakor tudi zajednice. Bogati individui se bogatijo, a zajednica hira in osiromašuje.

To neznosno stanje krize v zajednici in družbi, je nehoté dovedlo do gotovih gibanj, trenj in revolucij. Tako je začel liberalizem naglo izgubljati tal pod nogami, pa tudi gospodarsko in politično prevlast. Notranja praznosta naukov liberalizma, ter pomankljivost idej, kako od pomoči krizi, v katero sta pahnjeni družba in zajednica, vse to je porodilo — nove nauke. Poslednji vzdihljaji in tresljaji oziroma še poslednji poskusi liberalizma za svojo rešitev, so razni tkzv. nacionalni in socialni liberalizmi. Toda še ti, kakor hitro pridejo na oblast, se skušajo obdržati s tem, da zabijejo poslednje žeblje v rakev liberalizma; ter ustvarjajo razne sisteme korporativizma in kooperativizma. Vsi ti sistemi skušajo pomlajevati kri družbe, ter ji nuditi gotove nade v ozdravljenju, ne samo gospodarstva, marveč tudi družbe kot pojem zajednice; kjer se morajo interesi posameznika podvreči interesom skupnosti, t. j. zajednice. Vendar je pa vse to v bistvu le predrag in riskanten poizkus. (Dalje prih.)

le kako **preprečilo** zблиžanje nas in Jugoslovanov.

V tem je torej poseben pomen besed novega igsl. poslanika v Sofiji, da balkanska politika ne more biti uspešna brez sodelovanja vseh balkanskih narodov, da pa je najmanj mogoča **brez trajnega sporazuma** med Bolgarijo in Jugoslavijo. **Odkritejših besed si ne moremo želeli. Mi jih podčrtavamo** kot izraz našega globokega prepričanja. Iskreno nas veseli, da je prišel čas, da je mogoče dati izraza spoznanju dveh narodov o usodi Balkana. Saj obstojajo zgodovinski zakoni, ki se uveljavljajo brez ozira na začasne nesporazume med narodi in ki bodo dosegli to, kar mora **neobhodno nastati**.

Ob vseh težavah, katere preživljata oba naroda v svoji notranji upravi, **so pojavili zблиževanja med njima prava uteha in vera v boljšo bodočnost.**

Tudi mi smo hvaležni Bolgarom za odkrito in iskreno besedo, izraženo v listu »Mir«!

Pavovo perle

Pod tem naslovom bomo odslej seznanjali naše bralce s pavovim perjem, s katerim se, včasih mogoče tudi nehote, kitijo liberalno-demokratske srake, **po svoje** posnemajoč naš program po oni stari:

Je videla žaba, kako se konj podkuje, pa je še ona dvignila nogo —

I. Kmetke zbornice so temeljna točka našega programa, zadnji čas pa naenkrat slišimo zelo mnogo o njih iz čisto drugega tabora. Samo, da nam od tam ne povedo; **kje naj bi bile tiste temeljne, za vse kmete obvezne enote**, iz katerih bi se volili zastopniki v tako zbornico. Izgleda, da se jim tam sline cedijo po kmetijski zbornici **brez temeljnih edinic**, nekaj nalik na sedanje delavske zbornice, nad prizadevanji katerih so delavci tako navdušeni, da od same sreče in veselja sploh ne delajo, ampak se raje posvečajo veselemu brezposelstvu.

Kakor more biti tam zastopana **le strankarsko pobarvana** strokovna organizacija, ne pa **pokilno stanovska**, tako se hoče tudi iz kmetijske zbornice napraviti strankarsko limonado, ki bi bila **le pohlevna priprava** vsakokratni stranki na oblasti. Čeprav bi moral biti vendar glavni namen delavskih zbornic prav ta, da bi delavstvo lahko zastopalo svoje interese kot samostojen stan, se je samo z **načinom** zastopstva v delavskih zbornicah doseglo, da delavstvo **ne more nastopati kot samostojen stan**, temveč vedno le kot strankarska priprava, brezposelno delavstvo pa sploh nikakor.

Prav tako pa se hoče ravno s kmetisko zbornico **preprečiti**, da bi končno vendar enkrat tudi **najštevilnejši naš kmetijski stan nastopil kot samostojen stan** v obrambo svojih interesov!

2. Kontrola nad uvozom blaga je za nas pristaše stanovskega načrtnega gospodarstva sama ob sebi razumljiva stvar. Zato smo na stežaj odprli oči, ko smo slišali, da hoče celo liberalni kapitalizem in njegova sestra sodobna »demokracija« tako kontrolo. Pa smo si natančneje ogledali to zadevico, in videli, da bo to kontrolo izvajal odbor iz **predstavnika privatne ustanove** — Narodne banke ter trije **uradniki** finančnega, oziroma trgovinskega ministrstva. Če pa se ne motimo, je še nekje v Jugoslaviji tudi **stanovska zbornica za trgovino, obrt in industrijo**. Ali se prav nič ne zanima, kaj se bo uvažalo in zakaj?

Poleg tega smo izvedeli velezanimivo stvar, da se s tako kontrolo **nikakor ne bo omejeval obseg uvoza**, temveč da se bo le **usmerjal k državam**, katerih plačilnih sredstev bomo imeli največ! Sicer pa izgleda, da bomo morali najprej počakati, da se spet pobotajo **banke in trgovina**, ki so si radi tega že v laseh. Potem pa bo treba spregovoriti tudi kakšno besedo s **kmetijskim ministrstvom**, ki je trgovinskemu predložilo načrt uredbe o **oskrbi industrije z domačimi sirovinami poljskega izvora**, katera predvideva čisto opravičeno **omejitev obsega uvoza sirovin poljskega izvora**, ki jih že imamo v tuzemstvu. Mogoče se medtem v kmetijskem ministrstvu celo spomnijo, da ne bi bila taka omejitev odveč niti za sirovine **živinorejskega izvora** (volna, svila), ki jih tudi že imamo doma. In nazadnje se bo treba po-

botati tudi še z gospodarskim »umetnikom«, kateri nam v ljubljanskem dnevnem tisku veleučeno razlaga: »da nam (komu?) je predvsem potrebno, da skušamo omejiti uvoz onega blaga, ki ga ne proizvajamo doma!!!« Kaj mislite, kdo bo pri sodobni »demokraciji« zmagal, **kmet ali banke?** Stanovsko načrtno gospodarstvo ali liberalni kapitalizem?

Stavili bi z vsakomur na zmagovalca, toda, ker je ta zmaga preveč zanesljiva, smatramo tako stavo za umazano...

Kdo je odgovoren?

Kakor strela iz jasnega ali bolje »nejasnega« je udarila po naši državi **nova afera**. Po »Našički«, po priv. kovnici, po železniški aferi itd., itd. — nova afera, ki pa prekaša vse dosedanje. Sicer naše časopisje dokaj oprezno pisari o vsem, neopazno skuša prikriti to in ono, tudi cenijo škodo vsak dan drugače in končno je naš tisk prinesel brez komentarja še objavo nekake zaščitne odredbe za to lepo družbo, katera naj bi jo varovala pred pogodbenimi zahtevami zavarovancev. S tem menda naj bi bila zadeva spravljena iz dnevnega reda. Saj pa tudi ni vredno preveč pisariti o tem: **prvič gre samo za kakih 500 milijonov dinarjev** lastnine naših državljanov, drugič pa **bi moglo priti kaj na dan**, ki bi marsikakega

znanlo spraviti v neugoden položaj. Kaj bi dali nekateri, če bi mogli to **eksplozijo vsaj malo odgoditi!**

Težko pišemo o tej stvari, ker nas je sram, da se je mogla poleg drugih, že dovolj umazanih zgoditi v naši zemlji s podporo bogato situiranih naših državljanov, ki so se spozabili nad imetjem revnih so-državljanov, **skrivajoč pred trdo pestjo zakona in državne kontrole svoje umazane mahinacije**. Pisati pa moramo tudi o tem, **ker hočemo da zmagata zakon in poštenje in da se krivce prime brez pardona za vrat**.

Ves svetovni tisk se peča z afero zavarovalne družbe »Feniks« kot menda največjim gospodarsko-finančnim škandalom zadnjih let. Ta tisk poroča, da je po bajnih številkah škode, po obsegu goljufij in falzifikatov, po številu zapletenih oseb in podjetij, po **obskurnem političnem ozadju škandal »Feniksa«** mnogo večji od afeře dunajskega »Kreditanstalt«, celo od famozne afeře ponarejanja francoskih frankov po princu Windischgraetzu in njegovih pajdaših. Mirno lahko stavimo to afero ramo ob ramo s slavnim finančnim pustolovcem Kreugerjem in še slavnijšim Staviskim. Govorijo celo, da tudi »Feniks« generalni direktor Berliner ni izvršil samomora, marveč da je bil zastrupljen, da bi ne izdal vsega, **kar ni smelo biti izdano...**

Izgleda, da je v naši državi izvršena goljufija **mnogo večja**, kot so v začetku mislili. Po ogromni večini so oškodovani **najrevnejši sloji**, ki so od ust pritrkali sebi in svojim rodbinam dinar za dinarjem, da bi imeli zavarovanje za starost in onemoglost ali po smrti. V vsej tej cinični goljufiji in slepariji pa je najznačilnejše to, da so krogiv »Feniksu« in okrog njega **dovolj časa prej vedeli**, da se bliža polom te lopovske bratovščine! Kako naj bi si sicer razlagali dejstvo, da je na primer Nemčija še **pravočasno izvelkla in rešila** iz glavne razbojniške blagajne na Dunaju **ves denar svojih državljanov** in mu zagotovila varnost? Ljudje, ki so sedeli v podružnicah »Feniksa« v Nemčiji, so pač sedeli tam kot **kontrola nemškega ljudstva** in države in so dobro pazili in rešili **pravočasno** prihranke državljanov svoje države Nemčije iz kreppljev »Feniksovih« razbojnikov.

Stare resnice:

Šele mrtveci odpirajo živim oči. Marsikdo misli, da se povzdigne, če drugega potlači. Uboštvo ni sramota! V sedanjih časih celo čast.

Največje junaštvo sedanjih dni je — figarstvo.

Študij kameleonov: Politični izgledi za jutri!

Pravijo, da se kitajski zid podira, v Evropi jih zidajo.

Dvoje velikih kontrastov:

Ljudje, ki so nekoč nekaj veljali in ljudje, ki so nekaj postali.

ORGANIZACIJA »ZBOR«

Tudi mogočen dnevni tisk več ne more zamolčati uspehov »Zbora«!

Pred uspehi »Zbora« po vsej Jugoslaviji je dnevni tisk do sedaj prav nojevsko tiščal glavo v pesek. Končno pa so ga dogodki le primorali, da je več ali manj spregovoril sedaj ob priliki bivanja tov. Ljotiča v Dalmaciji.

Tako piše beogradska »Politika« z dne 27. aprila:

Šibenik, 26. aprila. »Včeraj je imel g. Dimitrij Ljotič, predsednik »Jugoslavanskega gibanja Zbor«, zbor v prostorih poljedelske čitalnice v Šibeniku. G. Ljotič je govoril dve uri o politični situaciji in o socialnem i gospodarskem programu gibanja, kateremu on načeluje. Zbor se je vršil v popolnem redu.«

Split, 26. aprila. »Danes predpoldne je imel g. Ljotič svoj drugi zbor v Dalmaciji v veliki dvorani kina »Eden« v Splitu. Zbor je otvoril starešina Splitškega organizacijskega področja g. dr. Marin Bego. Gospod Ljotič je govoril o temeljnih načelih »Jugosl. ljudskega gibanja Zbor«.

Govoreč o današnjih težkih političnih in gospodarskih prilikah pri nas in po svetu, je g. Ljotič povdaril, da sta samo dva izhoda iz današnjih težav: en izhod je pot vstvarjalnega navdušenja, drugi pa pot rušilne besnote.« Zagrebške »Novosti« z dne 27. aprila pa pišejo:

Split, 26. aprila. »Danes zjutraj je v kinu »Eden« predaval predsednik Jugoslovanskega ljudskega gibanja Zbor g. D. Ljotič. Kino je bil natlačeno poln občinstva, ki je pažljivo poslušalo predavatelja ter ga često prekinilo s plaskanjem. Celo predavanje je bilo brez vsakršnih incidentov.«

Nato navajajo »Novosti« preko celega stolpca vso vsebino govora tov. Ljotiča.

Dne 26. aprila popoldne je naš tovariš Ljotič imel zbor v Kaštelih, na otoku Korčuli, dne 27. aprila v Velaluku, 28. aprila v Blatu ter dne 29. aprila v Smokvini, Čari in samem mestu Korčuli. Vsi zbori so potekali v največjem navdušenju. Ljudstvo je od povsod prihajalo v masah, da vidi in sliši nosilca jugoslovanskega prepoveda.

Ustanovni občni zbor krajevne org. »Zbora« Šiška. V nedeljo 3. maja se je ustanovila kraj. org. »Zbor« za okoliš Šiške. Že pred otvoritvijo so se priglašali soborci člani zavedajoč se, da je le v organizaciji »Zbora« podana možnost, da dosego vsem tako potrebnih gospodarskih in socialnih preosnov v dobrobit skupnosti.

Zborovanje je otvoril poverjenik tov. Marjek. Opravičil je službeno zadržane odsotne člani in podal poročilo delovanja poverjeništvu in se zahvalil tistim požrtvovalnim tovarišem, kateri so z osebno kakor z gmotno pomočjo pripomogli k ustanovitvi kraj. org. »Zbor« za Šiško. Pozdravil je zastopnika oblasti in starešino Ljublj. org. področja tov. Šturma, kateri je ob vsakem času z dušo i telom na razpolago za »Zbor«. Po prečitanju dnevnega reda in ostalih formalnostih je v kratkih besedah pojasnil, da naše gibanje ni politična stranka po kopitu drugih strank, ker imamo političnih strank že itak več ko preveč. V »Zboru« se zbira narod, člani, kateri so proti lažidemokraciji in proti političnemu parlamentarizmu. Udejstvovanje v državnih, gospodarskih in socialnih vprašanjih pojmujejo tako, da si vsi stanovi pribore legalnim potom možnost sodelovanja in sodelovanja najširših plasti našega naroda, kar je pa edino mogoče v stanovsko urejeni državi. Opozarjal je zlasti delavstvo na to, da si delavstvo lahko pridobi svoje življenske potrebe in ekonomske pravice do sadu svojega dela, le s sodelovanjem z ostalimi stanovi. Predpogoj je pa, da je proletarijat stanovsko združen v enotni, samega sebe vodeči svobodni in avtonomni stanovski organizaciji, ne pa tako kakor sedaj, da je razcepljen in razbit na vse mogoče politične stranke, katere smatrajo delavstvo kot glasovalno rezervo od raznih prilikah, prezirajoč pa njegove težkoče, in potrebe. Le na stanovski podlagi je mogoča resnično prava, tolikokrat zahtevana od ogromne večine delavstva, **prepotrebna enotna fronta delavstva**.

Nato je podal besedo tov. Šturmu, proseč ga, da naj obrazloži naše smernice in načela, kar je radevolje ustregel. Razglašil je pa tudi zakulisno kramarijo političnih prekupčevalcev in smo dobili utis, da imamo poleg Borze dela, Borze blaga in denarja, tudi še do sedaj neimenovano Borzo politike. Njegov res krasen govor za misleče ljudi prinašamo istočasno na drugi strani. Govornika je z glušečim aplavzom zbor večkrat prekinil, kar je naravno, ker tako od srca do srca ni govoril še nobeden v Šiški in mu izrekamo tu ponovno zahvalo za poštene in odkrite besede.

Takoj nato so se po četrtturnem odmoru vršile volitve odbora in je bil izvoljen enoglasno sledeči odbor: Predsednik Marjek Ivan, stroj. predelavec, tajnik Klembas Ferdo, poduradnik. Odborniki: Engelman Albin, trgovec, Macoratti Mirko, dipl. pilot, Smuk Ciril, nameščeneec, Jeruc Oton, dijak, Prezelj Joahim, trg. potnik. Nadzorni odbor: Taurer Kristijan, pregl. fin. kontr. v p., Ogrin Ludvik, gostilničar, Vrhunc Franc, delavec. Razsodišče: Kremžar Josip, delovodja, Kavčič Mirko, šofer, Toni Franc, klepar.

Po odglasovanju je predsednik predlagal, da se odpošlje udanostna brzojavka Nj. Vel. Kralju Petru II., kar je bilo z viharimi klici »Živijo kralj« enoglasno sprejeto. Brzojavka, katero so poslali v znak spoštovanja zborovalci stoje, se glasi: »Nj. Vel. Kralju Petru II., Beograd. Borci Jugoslovanskega ljudskega gibanja »Zbor«, zbrani pod svobodnim praporom »Pravice, miru, sprave in poštenja« na svojem ustanovnem občnem zboru krajevne organizacije v Šiški, izražajo Vašemu Veličanstvu svojo nemajno vdanost in zvestobo do groba. Tov. predsednik je nato tudi prebral pozdrav tov. Dimitriju Ljotiču, kateri je bil z odobravanjem sprejet in v obliki brzojavke odposlan. Pri zadnji točki slučajnosti se je tudi sklenilo, da bo poleg obvezne članarine, katero določi po pravihli reski odbor, še določen prostovoljni prispevek za interne izdatke organizacije, vendar pa z ozirom na brezposelnost, je vezano le članstvo, ki ima stalni zaslužek.

S pozivom na vse članstvo, posebno pa na odbor, k vztrajnemu delu za razširjenje organizacije, za neumorno delovanje za ideje »Zbora« zaključil predsednik dobro uspeli ustanovni občni zbor. Na kratki seji, ki se je nato vršila, se je sklenilo, da bo v soboto 9. t. m. ob pol 9. uri istotam seja celokupnega odbora, in se bo razpravljalo o razpredelitvi dela in volitev podpredsednika in blagajnika. Udeležba dolžnost.

Vič. V nedeljo 26. aprila t. l. ob 10. popoldne se je vršil v salonu gostilne pri Kramarju drugi informativni sestanek Jug. ljudskega gibanja Zbor. Na sestanku je predaval tov. Ture Šturm o »Načrtnem gospodarstvu in Jugoslaviji«. Vsi navzoči tovariši so z velikim zanimanjem sledili predavatelju, ki je izčrpno obdelal gospodarsko stanje v državi in podal smernice načrtnega gospodarstva v smislu ideologije našega gibanja Zbora. Z željo, da se isto predavanje ponovi pred širšim forumom poslušalstva, se je tov. Šimnovec zahvalil predavatelju in zaključil sestanek. Pristopilo je tudi nekaj novih borcev v naše vrste.

Informativni sestanek Jugoslov. ljudskega gibanja »Zbor«. V soboto 9. t. m. ob 20. uri se vrši v gostilni »pri Češnovarju« na Dolenjski cesti informativni sestanek in razgovor o ustanovitvi krajevne organizacije »Zbora« za dolensko stran (Galjevica Barje, Rudnik itd.). Vabljeni so vsi prijatelji našega pokreta.

Govorniška šola vsak petek ob 20. uri v prostorih »Zbora«. Ljubljana, Novi trg št. 4/II.

Vsem, ki prejema naš list v Ljubljani!

Do bi prejemnikom našega lista olajšali plačanje naročnine, jim pošljemo naslednjih dni našega inkasanta, ki se bo izkazal s posebno našo izkaznico, da je osebno upravičen za kasiranje naročnine. Prosimo prejemnike našega lista, naj blagovolijo zahtevati od inkasanta to izkaznico na vpogled ter mu šele potem izplačati naročnino za list.